

Keskkonnaministri 04.04.2023 käskkirja nr 152 muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase käskkirjaga muudetakse toetuse andmise tingimusi keskkonnaministri 04.04.2023 käskkirjas nr 152 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2024–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine kliimamuutustega arvestamiseks ja kliimavaldkonna teadlikkuse tõstmiseks” (edaspidi *käskkiri nr 152*) osapoolte täpsustamiseks.

Toetust antakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 (edaspidi rakenduskava) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi nr 4 „Kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiriski ennetamise ning vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise“ raames kliimaeesmärkide elluviimiseks.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi kliima ja keskkonnahoidliku majanduse osakonna nõunik Maris Arro (e-post: maris.arro@kliimaministeerium.ee, tel 626 2986) ning finantsosakonna struktuuritoetuste nõunik Eerika Purgel (e-post eerika.purgel@kliimaministeerium.ee, tel 626 0709). Käskkirja eelnõu juriidilise ekspertiisi teostas Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Rene Lauk (e-post rene.lauk@kliimaministeerium.ee, tel 626 2948).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga tehakse käskkirjas nr 152 sätestatud toetuse andmise tingimustes seitse muudatust, millega täpsustatakse projekti osapooli, rakendusüksuse struktuuriüksuse nimetust ning projekti eelarve ja tegevuste jaotust.

Muudatuse punktides 1.1, 1.3–1.5 ja 1.7 täpsustatakse projekti osapooli. Projekti eesmärgid ja eelarve käesoleva muudatusega ei muutu. Kliimaministeeriumi põhimääruse muudatusega 1.08.2026 loodi senise kliimaosakonna ja rohereformi osakonna asemel kliima ja keskkonnahoidliku majanduse osakond. Punktiga 1.2 täpsustatakse rakendusüksuse struktuuriüksuse nimetust, kuna asutusesiseselt täpsustati töökorraldust ja teenuste osutamise jaotust tõhusama toetuste rakendamise tagamiseks. Muudatus ei mõjuta rakendusüksuse ülesandeid ega vastutust.

Punktiga 1.6 viiakse käskkiri nr 152 kooskõlla Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ kehtiva redaktsiooniga. Toetust makstakse välja kuni 31.03.2031.

Kliimaministeeriumi juhtimise ja töökorralduse optimeerimiseks loodi Euroopa Liidu ja välissuhete asekanstleri alluvusse senise kliimaosakonna ja rohereformi osakonna asemel kliima ja keskkonnahoidliku majanduse osakond. Moodustatud osakond hakkab tegelema nii senise kliimaosakonna kui ka rohereformi osakonna ülesannetega. Kliima ja keskkonnahoidliku majanduse osakonna põhiülesanded on kliimamuutuste leevendamise ning nende mõjudega kohanemise poliitika kujundamine ja elluviimise korraldamine, keskkonnahoidliku majanduse ja elukeskkonna edendamiseks vajalike tingimuste loomise korraldamine ja seire ning keskkonnateadlikkuse ja keskkonnahariduse edendamine.

Nii Euroopa Liidu kui ka Eesti tasandil on kliimapoliitika ja puhta majanduse arendamiseks vajalike tingimuste kujundamine tihedalt seotud. See eeldab nimetatud valdkondades sisulist

koostööd ja koordineeritud tegevust. Seetõttu on põhjendatud kahe osakonna ühendamine, et tagada valdkondade strateegiliste suundade ja nendega seotud õigusloome parem kooskõla. Osakonna ülesanded on koondatud laiemate katuste alla.

Punktiga 1.7 asendatakse käskkirja lisa 2 käesoleva käskkirja lisaga, kus täpsustatakse projekti elluviija ja partnerite eelarved. Lisas viiakse sisse muudatused seoses Kliimaministeeriumi kliimaosakonna ja rohereformi osakonna liitumisel loodud kliima ja keskkonnahoidliku majanduse osakonna eelarvega. Täiendavalt lisatakse projekti partnerile Keskkonnaagentuurile tegevus kliimaatlase digilahendusse kliimaprojektsioonide andmete lisamiseks kuni aastani 2100 kokku lepitud parameetrite (õhutemperatuur, sademed, merevee temperatuur ja jääolud) osas, mille jaoks on vajalik Kliimaministeeriumi eelarve arvelt lisada Keskkonnaagentuuri eelarvesse 200 000 eurot. Lisatavad vahendid ei muuda projekti kogueelarvet ning Kliimaministeeriumi tegevused seoses teabekampaaniate, koolituste ja teabepäevade korraldamisega viiakse ellu vähendatud eelarvega. Muudatus ei mõjuta negatiivselt käskkirja punktis 4.2. nimetatud näitajate sihttasemete saavutamist. Kliimaatlase jätkuarendus panustab otseselt „Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030“ (edaspidi KOHAK) ja selle rakendusplaani aastateks 2017–2020 eesmärkidesse, täpsemalt meetme 2.1. „Teadlikkuse suurendamine kliimamuutuste mõjudest ja maakasutuses, linnakorralduses ja planeerimises, riskialade planeerimismetoodikate arendamine ning õigusraamistiku korrastamine“ rakendamisse.

Selleks, et kohanemismeetmed oleksid tõhusamad ja hõlmaksid Eesti elanikkonda laiemalt, on vajalik strateegiliste arengudokumentide koostamisel ja planeerimisel arvestada kliimamuutuste ja kliimariskidega. Seejuures on oluline roll kohalikel omavalitsustel ja kogukondadel, kes peavad planeerimisel arvesse võtma kliimamuutuste mõjusid ning rakendama asjakohaseid kohanemismeetmeid. Näiteks võivad kohanemismeetmed hõlmata rohetaristute arendamist, vee taaskasutuse edendamist, tervisehäirete ennetamist ning elurikkuse hoidmist ja taastamist. Aja- ja asjakohastele andmetele põhinevate planeerimisotsuste tegemiseks lisatakse kliimaatlasesse 2026. aasta lõpuks valmivad kliimaprojektsioonid aastani 2100, mis aitavad tulevikukliimat arvestades taristut ja linnakeskkonda planeerida ning projekteerimistingimusi seada.

Punktiga 2 kehtestatakse, et käskkirja nr 152 muudatused hakkavad kehtima alates 1.08.2026. See on oluline, sest Kliimaministeeriumi põhimääruse muudatus, millega liideti kokku kliima- ja rohereformi osakond, jõustus 1.08.2026.

3. Käskkirja eelnõu vastavus ELi õigusele

Käskkirja eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

Käskkirja eelnõu on muuhulgas kooskõlas järgmiste ELi määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi;
- Euroopa Komisjoni määrus (EL) 2023/2831.

Euroopa Liidu määrused on Eestile otsekohalduvad, mistõttu eelnõus nimetatud ülesannete täitjal tuleb juhinduda neist otse, arvestades eelnõus ja selle alusel antavates Vabariigi Valitsuse määrustes sätestatud. Eelnõus on ühissätete määruse sättele viidatud, kui ülesande sisu on ühissätete määrusega reguleeritud, mis teeb hõlpsamaks asjakohase regulatsiooni leidmise.

4. Käskkirja mõju

Käskkirjaga nr 152 reguleeritava meetme tegevused ja tulemused aitavad saavutada projekti eesmärgi, kaasates projekti juhtrühma asjakohased osapooled ning vältides liigset bürokraatiat. Käskkirjal on positiivne mõju seatud eesmärkide saavutamisele, sest sellega täpsustatakse projekti osapooli, rakendusüksuse struktuuriüksuse nimetust ning projekti eelarve ja tegevuste jaotust. „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte, kliimakindluse ning riigiabi analüüsi järeldused ei muutu võrreldes käskkirja nr 152 seletuskirjas esitatuga ning need on kohaldatavad ka käesoleva muudatuse alusel elluviidavatele tegevustele.

Käskkirja tegevus on kooskõlas Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavaga perioodiks 2021–2027. Toetust antakse Ühtekuuluvusfondist.

5. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Riigikantseleiga, Euroopa Komisjoniga, perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seirekomisjoni liikmetega, Eesti Linnade ja Valdade Liiduga ning Riigi Tugiteenuste Keskusega.